

บทที่ 2

ผลการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์
จังหวัดกำแพงเพชร ได้ผลสรุปการวิจัยทั้ง 5 โครงการภายใต้แผนงานวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร
2. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์
กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก
3. รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
เมืองมรดกโลก
4. บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรเมือง
มรดกโลก
5. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรใน
ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

โดยรายละเอียดของผลการวิจัยทั้ง 5 โครงการ มีดังต่อไปนี้

การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

ในการวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อจัดทำโครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร และ 2) เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร โดยในการจัดทำโครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ได้ทำการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลทฤษฎี วิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เจาะลึก (Indept Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 20 คน และวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ส่วนการจัดทำแผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรนั้น ได้ทำการวิจัยเอกสาร วิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 2) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร 3) อุทยานแห่งชาติคลองลาน 4) อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า 5) อุทยานแห่งชาติแม่वंก และ 6) บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง โดยได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 400 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร โดยแบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจขายของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจสถานบันเทิง ได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 145 ธุรกิจ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบเติมคำลงในช่องว่าง (Blanking) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (Indept Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาคำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

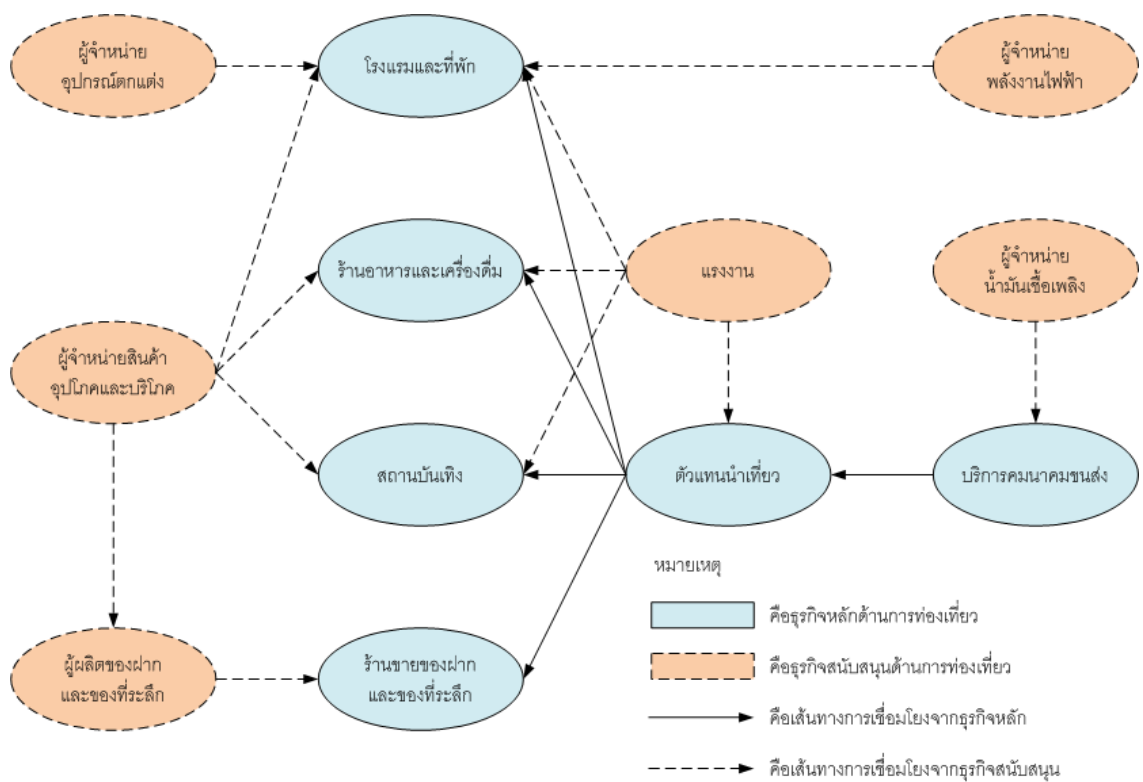
1. โครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

ในการวิเคราะห์โครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรนั้น ได้ใช้ข้อมูล 3 ส่วนประกอบกันในการวิเคราะห์ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา และข้อมูลจากการสำรวจเชิงปริมาณของธุรกิจต่าง ๆ ในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจาะลึก ทำให้สามารถกำหนดและแบ่งกลุ่มธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรออกได้เป็น 6 กลุ่มคือ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจสถานบันเทิง ธุรกิจจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมและที่พัก และธุรกิจคมนาคมขนส่ง จากนั้นจึงทำการสำรวจโครงสร้างต้นทุนของธุรกิจแต่ละประเภท เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนสำคัญของธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงธุรกิจต่าง ๆ ที่สนับสนุนธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่าต้นทุนสำคัญของธุรกิจประเภทต่าง ๆ มีดังนี้ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม มีต้นทุนที่สำคัญคือ วัตถุดิบ (ร้อยละ 51.14) เครื่องดื่ม (ร้อยละ 20.91) และเงินค่าจ้างพนักงาน (ร้อยละ 14.99) ธุรกิจสถานบันเทิง มีต้นทุนที่สำคัญคือ เงินเดือนค่าจ้างพนักงาน (ร้อยละ 42.61) และเครื่องดื่ม (ร้อยละ 26.41) ธุรกิจจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก มีต้นทุนที่สำคัญคือ สินค้าของฝากและของที่ระลึก (ร้อยละ 63.86) ธุรกิจนำเที่ยว มีต้นทุนที่สำคัญคือ ค่าพาหนะนำเที่ยว (ร้อยละ 78.14) และเงินค่าจ้างพนักงาน (ร้อยละ 13.21) ธุรกิจโรงแรมและที่พัก มีต้นทุนที่สำคัญคือ เงินค่าจ้างพนักงาน (ร้อยละ 21.38) ค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 20.66) ค่าอุปกรณ์ห้องพัก (ร้อยละ 12.14) และค่าอาหาร (ร้อยละ 10.06) และธุรกิจคมนาคมขนส่ง มีต้นทุนที่สำคัญคือ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ร้อยละ 82.93) โดยสรุปแล้ว ต้นทุนหลักของธุรกิจทั้ง 6 ประเภทสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มแรกคือ ต้นทุนด้านเงินค่าจ้างพนักงาน กลุ่มที่สองคือ สินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มสุดท้ายคือ พลังงาน ทั้งนี้เนื่องจาก ต้นทุนด้านเงินค่าจ้างพนักงานนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจหลักด้านการท่องเที่ยวถึง 4 ธุรกิจได้แก่ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 14.99) ธุรกิจสถานบันเทิง (ร้อยละ 42.61) ธุรกิจนำเที่ยว (ร้อยละ 13.21) และธุรกิจโรงแรมและที่พัก (ร้อยละ 21.38) ในขณะที่สินค้าอุปโภคบริโภคนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจหลักด้านการท่องเที่ยวถึง 3 ธุรกิจได้แก่ ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 72.05) ธุรกิจโรงแรมและที่พัก (ร้อยละ 10.06) ธุรกิจสถานบันเทิง (ร้อยละ 26.41) และส่งผลทางอ้อมต่อธุรกิจหลักคือ ธุรกิจจำหน่ายของฝากและของที่ระลึก ผ่านผู้ผลิตสินค้าของฝากและของที่ระลึก ในส่วนของต้นทุนพลังงานนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจหลักด้านการท่องเที่ยวถึง

2 ธุรกิจได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและที่พักผ่านค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 20.66) ธุรกิจคมนาคมขนส่งผ่านค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ร้อยละ 82.93) นอกจากนี้ต้นทุนพลังงานยังส่งผลกระทบต่อธุรกิจหลักด้านการท่องเที่ยวอีก 4 ธุรกิจผ่านต้นทุนการขนส่งสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้าอุปโภคและบริโภคด้วย

จากผลการวิจัย สามารถสรุปโครงสร้างและความสัมพันธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรทั้ง 6 ประเภท ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างและความสัมพันธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

2. แผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร สามารถนำมาสรุปเพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรได้ ดังนี้

วิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

“เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตอันงดงามและธรรมชาติที่บริสุทธิ์”

วิสัยทัศน์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

“เป็นเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตอันงดงามและธรรมชาติที่บริสุทธิ์”

พันธกิจของแผนกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

1. การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างเป็นเอกลักษณ์
3. การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในจังหวัดกำแพงเพชร
4. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ในปริมาณที่เพียงพอ

วัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แบ่งช่วงเวลาออกเป็น 4 ปี ตามระยะเวลาของแผนการปฏิบัติราชการของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งตอบสนองต่อพันธกิจทั้ง 4 ประการ ดังนี้

ปีที่ 1

1. สร้างเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถส่งต่อมูลค่าให้กับธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่ายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของรายได้ต่อปีของธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่าย โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
2. พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างเป็นเอกลักษณ์ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ให้ได้อย่างน้อย 1 เอกลักษณ์
3. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มีค่าอัตราส่วนผลกำไรต่อต้นทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 10 โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
4. พัฒนาการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวของภาคธุรกิจ โดยกำหนดให้มีการฝึกอบรมของบุคลากรมากกว่า 3 ครั้งต่อคนต่อปี และครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
5. เพิ่มอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (ต่อคนต่อวัน) ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5

ปีที่ 2

1. จัดตั้งองค์การจัดการด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัดกำแพงเพชร บนพื้นฐานความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา ทั้งการดำเนินงานและงบประมาณ
2. พัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถส่งต่อมูลค่าให้กับธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่ายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ต่อปีของธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่าย โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างเป็นเอกลักษณ์ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตรกรรมให้ได้อย่างน้อย 2 เอกลักษณ์
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มีค่าอัตราส่วนผลกำไรต่อต้นทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด ประการที่ห้า การพัฒนาการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวของภาคธุรกิจ โดยกำหนดให้มีการฝึกอบรมของบุคลากรมากกว่า 4 ครั้งต่อคนต่อปี และครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
5. เพิ่มอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (ต่อคนต่อวัน) ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7

ปีที่ 3

1. พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานขององค์การด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัด กำแพงเพชร โดยเพิ่มอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (ต่อคนต่อวัน) ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10
2. พัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถส่งต่อมูลค่าให้กับ ธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่ายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของรายได้ต่อปีของธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่าย โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างเป็นเอกลักษณ์ระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตรกรรมให้ได้อย่างน้อย 3 เอกลักษณ์
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มีค่าอัตราส่วนผลกำไร ต่อต้นทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 40 โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด ประการที่ห้า การพัฒนาการฝึกอบรมทรัพยากร บุคคลด้านการท่องเที่ยวของภาคธุรกิจ โดยกำหนดให้มีการฝึกอบรมของบุคลากรมากกว่า 6 ครั้งต่อ คนต่อปีและครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายใน จังหวัด
5. พัฒนาตลาดกลุ่มลูกค้าคุณภาพ โดยเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อจำนวน นักท่องเที่ยวทั้งหมดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20

ปีที่ 4

1. พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานขององค์การด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัด กำแพงเพชร โดยเพิ่มอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว (ต่อคนต่อวัน) ให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20
2. พัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถส่งต่อมูลค่าให้กับ ธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่ายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของรายได้ต่อปีของธุรกิจต่าง ๆ ภายในเครือข่าย โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด
3. พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างเป็นเอกลักษณ์ระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และเกษตรกรรมให้ได้อย่างน้อย 5 เอกลักษณ์
4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ให้มีค่าอัตราส่วนผลกำไร ต่อต้นทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 60 โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด ประการที่ห้า การพัฒนาการฝึกอบรมทรัพยากร

บุคคลด้านการท่องเที่ยวของภาคธุรกิจ โดยกำหนดให้มีการฝึกอบรมของบุคลากรมากกว่า 8 ครั้งต่อคนต่อปี โดยครอบคลุมธุรกิจทั้ง 6 ประเภทไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนธุรกิจทั้งหมดภายในจังหวัด

5. พัฒนาตลาดกลุ่มลูกค้าคุณภาพ โดยเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40

กลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy)

กลยุทธ์ของกลุ่มธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ควรใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth Strategy) เป็นกลยุทธ์พื้นฐานระดับองค์กร ทั้งนี้เนื่องมาจากการเอื้ออำนวยของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ นโยบายและการส่งเสริมจากภาครัฐ รวมทั้งจุดแข็งของจังหวัดกำแพงเพชร ในการมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภาคเกษตรกรรม และทางด้านธรรมชาติ เส้นทางการคมนาคมขนส่งสะดวก ค่าครองชีพต่ำ และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องของจำนวนนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และธุรกิจด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ซึ่งกลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth Strategy) นั้นจะต้องใช้ทั้งกลยุทธ์การเจริญเติบโตจากภายใน (Internal Growth) และกลยุทธ์การเจริญเติบโตจากภายนอก (External Growth)

กลยุทธ์การเจริญเติบโตจากภายใน (Internal Growth) จึงควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) การพัฒนาและขยายตลาด (Market Development and Expansion) และการกระจายธุรกิจ (Diversification) เป็นหลัก ทั้งนี้ในแต่ละธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ควรจะมีการปรับใช้กลยุทธ์ดังกล่าว แบบผสมผสานกันดังนี้ **ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม** ควรใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นธุรกิจที่นักท่องเที่ยวสัมผัสมากที่สุด และมีความพึงพอใจในระดับดี แต่ยังขาดสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นและมีชื่อเสียง ดังนั้นธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มควรนำวัตถุดิบต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ภายในจังหวัดไปพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างเอกลักษณ์ให้สินค้าของตนเองได้ **ธุรกิจขายของฝากและของที่ระลึก** ควรใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) และการกระจายธุรกิจ (Diversification) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นธุรกิจที่นักท่องเที่ยวสัมผัสมากเป็นอันดับสอง และมีความพึงพอใจในระดับดีเช่นกัน แต่ยังขาดสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นและตอบสนองต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากขึ้น ซึ่งสินค้าเดิมที่มีอยู่จะมุ่งเน้นไปที่ของบริโภคเป็นหลัก **ธุรกิจโรงแรมและที่พัก** ควรใช้การพัฒนาและขยายตลาด (Market Development and Expansion) และการ

กระจายธุรกิจ (Diversification) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นธุรกิจที่นักท่องเที่ยวสัมผัสมากเป็นอันดับสาม และก็มีคามพึงพอใจในระดับดีเช่นกัน แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์และเจาะกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เพราะนักท่องเที่ยวปัจจุบันส่วนใหญ่จะมาเที่ยวเพียง 1 วันเท่านั้น และไม่นิยมพักค้างคืนที่จังหวัดกำแพงเพชร ถึงแม้ว่าราคาห้องพักจะถูกมากก็ตาม สำหรับห้องพักแบบเดิมนั้นธุรกิจนี้จึงควรเจาะกลุ่มตลาดอื่น ๆ ที่ต้องการห้องพักราคาถูก คุณภาพระดับปานกลาง เช่น หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีการพัฒนาห้องพักแบบใหม่ เพื่อตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ใหม่ โดยเน้นไปที่ความเป็นธรรมชาติ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของพื้นที่ ความสะอาดและราคาที่เหมาะสม

ธุรกิจนำเที่ยว ควรใช้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) และการกระจายธุรกิจ (Diversification) ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเปลี่ยนไป จากการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นการท่องเที่ยวกับครอบครัวและเพื่อนเป็นกลุ่มย่อย ธุรกิจนี้จึงควรพัฒนาตลาดในกลุ่มการท่องเที่ยวเป็นครอบครัว ในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรนั้น นิยมมาท่องเที่ยวเพียง 1 วันเท่านั้น จึงควรมีการปรับโปรแกรมและเส้นทางท่องเที่ยวให้กระชับมากขึ้น ทั้งแบบ 1 วัน และแบบ 2 วัน 1 คืน เป็นต้น

ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ควรใช้การกระจายธุรกิจ (Diversification) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวใช้บริการขนส่งภายในจังหวัดกำแพงเพชรน้อยมาก เพราะส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล ในขณะเดียวกันธุรกิจด้านขนส่งภายในจังหวัดกำแพงเพชรก็มุ่งเน้นไปที่การบริการประชาชนทั่วไปมากกว่า จึงควรมีการปรับปรุงบริการให้มีความพิเศษ แตกต่าง และยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อบริการนักท่องเที่ยวในการเดินทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในระยะทางสั้น ๆ เช่น กรณีการใช้รถไฟฟ้าขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น

ธุรกิจสถานบันเทิง ควรใช้การกระจายธุรกิจ (Diversification) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวสถานบันเทิงในจังหวัดกำแพงเพชร เพราะนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับกิจกรรมการแสดงเป็นหลัก ซึ่งปัจจุบันนี้สถานบันเทิงมีรูปแบบการแสดงที่ไม่แตกต่างจากสถานบันเทิงในจังหวัดอื่น ๆ และขาดความเป็นเอกลักษณ์ ผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดจึงเป็นคนในจังหวัดกำแพงเพชรเท่านั้น ธุรกิจจึงควรมีการพัฒนารูปแบบการแสดงให้มีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ที่จะเกิดขึ้น ตามวิสัยทัศน์ใหม่ดังกล่าว

กลยุทธ์การเจริญเติบโตจากภายนอก (External Growth) ที่ควรนำมาใช้กับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรนั้น คือ การรวมธุรกิจแนวตั้ง (Vertical Integration) โดยการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของธุรกิจประเภทต่าง ๆ ภายในจังหวัดกำแพงเพชร รวมทั้งการสร้าง

เครือข่ายภายนอกของธุรกิจนำเที่ยว ในการชักนำนักท่องเที่ยวภายนอกเข้ามายังจังหวัดกำแพงเพชรให้มากขึ้น

จากการวิเคราะห์กลยุทธ์ระดับองค์กรด้วยเทคนิคเน้นความสามารถหลัก (Core Competencies Matrix) และการวิเคราะห์กลยุทธ์ระดับองค์กรด้วยเทคนิค TOWS Matrix ทำให้ทราบถึงความสามารถหลักในปัจจุบันของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรคือ มีตำแหน่งที่ตั้งบนเส้นทางหลักสามารถเดินทางได้สะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หลากหลาย และมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำกว่าจังหวัดข้างเคียง ในด้านความสามารถหลักในอนาคตของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ควรพัฒนาคือ ผลผลิตภัณฑการท่องเที่ยวซึ่งผสมผสานอย่างมีเอกลักษณ์ เครือข่ายธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีความเข้มแข็ง การตลาดเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ และบุคลากรที่มีคุณภาพในปริมาณที่เพียงพอ โดยมีแนวทางการดำเนินงานในปัจจุบันคือ ควรขยายการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวหรือบริษัทท่องเที่ยว ซึ่งต้องการลดค่าใช้จ่ายหรือนักท่องเที่ยวผ่านทางเพิ่มมากขึ้น และพัฒนากลุ่มกิจกรรมด้านวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าคุณภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อเป็นการลดความไม่แน่นอนและความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจ ควรสร้างโปรแกรมด้านการท่องเที่ยวระยะสั้นเน้นค่าใช้จ่ายแบบประหยัด โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งใกล้เคียงกันแบบกลุ่มกิจกรรมที่สัมพันธ์กันเพื่อสร้างเอกลักษณ์ รวมทั้งลดต้นทุนเวลาและค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว ในด้านแนวทางการพัฒนานั้นมีดังนี้ ควรพัฒนาเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของกำแพงเพชรและเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและบุคลากรที่มีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาการตลาดเชิงรุกโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการมุ่งเน้นการใช้งบประมาณไปที่การพัฒนาบุคลากรและเครือข่ายก่อนเป็นอันดับแรก

กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ (Business Strategy)

กลยุทธ์การแข่งขันพื้นฐานในระดับหน่วยธุรกิจที่เหมาะสม สำหรับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรคือ กลยุทธ์ผู้นำตลาด (Prospector) ทั้งนี้เนื่องจาก กลยุทธ์นี้จะมุ่งเน้นไปที่การมองการณ์ไกล พยายามสำรวจตรวจสอบสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และมีจุดหมายเพื่อแสวงหาโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวใหม่ ๆ และตลาดใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการและการพัฒนาของกลยุทธ์ระดับองค์กรที่ได้กำหนดเอาไว้

กลยุทธ์การแข่งขันระดับหน่วยธุรกิจ ที่ควรนำมาใช้ในปัจจุบันคือ กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการ 3 ประการคือ การพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว

ราคาประหยัด การปรับปรุงการประสานงานภายในสายโซ่คุณค่าของธุรกิจต่าง ๆ และการพัฒนาประสิทธิภาพการบริการ เพื่อลดต้นทุนการบริการ ส่วนกลยุทธ์การแข่งขันระดับหน่วยธุรกิจที่ควรนำมาใช้ในอนาคตคือ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการ 3 ประการคือ ประการแรก การพัฒนาตลาดสู่ตลาดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับภาครัฐและสถาบันการศึกษา และการพัฒนาเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Function Strategy) จะแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 5 ด้านได้แก่ กลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์การเงิน กลยุทธ์การผลิต และกลยุทธ์การวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์การตลาด

ในกรณีของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติ กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้คือ กลยุทธ์ตีด้านข้าง (Flanking Attack Strategies) โดยการเน้นจัดกิจกรรมต่างช่วงเวลาทับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดตาก หรือในช่วงที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตากได้สะดวก และกลยุทธ์ตีผ่าน (Bypass Attack Strategies) โดยการสร้างกิจกรรมใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากกิจกรรมเดิม ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมเดินป่า ล่องแก่ง หรือ ดูนก แต่ควรเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องลำบากมากนัก สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งครอบครัว ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในตำแหน่งผู้ตาม และมีจังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้นำตลาด นครสวรรค์และพิจิตร เป็นผู้ทำชิง กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้คือการปรับปรุง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดขึ้นมาแทนการลอกเลียนแบบ และเมื่อพิจารณาในรูปของธุรกิจ ธุรกิจร้านอาหารเครื่องดื่ม ธุรกิจจำหน่ายของฝาก และของที่ระลึก ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจคมนาคมขนส่ง และธุรกิจสถานบันเทิง ล้วนอยู่ในตำแหน่งผู้ตามทั้งสิ้น กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้คือ การปรับปรุง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของธุรกิจ ในแนวทางตามของกลยุทธ์ระดับองค์กรและหน่วยธุรกิจข้างต้น ในขณะที่ธุรกิจโรงแรมที่พักนั้นอยู่ในตำแหน่งผู้ทำชิง และจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในตำแหน่งผู้นำ กลยุทธ์ที่ควรนำมาใช้คือ กลยุทธ์ตีด้านข้าง (Flanking Attack Strategies) โดยปัจจุบันควรมุ่งเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าที่ต้องการห้องพักราคาประหยัด และกลยุทธ์ตีผ่าน (Bypass Attack Strategies) โดยการสร้างกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกับธุรกิจอื่น ๆ

กลยุทธ์การจัดการทรัพยากรมนุษย์

ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในจังหวัดกำแพงเพชรมีขนาดเล็ก ไม่มีบุคลากรที่ดูแลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน ต้นทุนการอบรมแต่ละครั้งสูงเกินกว่าที่กิจการจะจ่ายได้ รวมถึงทัศนคติของเจ้าของกิจการที่ไม่เห็นความสำคัญของทรัพยากรบุคคลในกิจการของตน ทั้งที่ต้นทุนสำคัญประการหนึ่งของกิจการคือต้นทุนแรงงาน แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้นจึงไม่ใช่การบังคับให้ทุกธุรกิจจัดสรรเงินทุนเพื่อฝึกอบรมพนักงานของตนเอง แต่ควรเป็นไปในแนวทางที่ภาครัฐมอบหมายให้สถาบันการศึกษาและนักวิชาการศึกษาทักษะที่จำเป็นของพนักงานในธุรกิจด้านการท่องเที่ยวแต่ละประเภท จากนั้นจึงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสม แล้วจึงทำการอบรมให้พนักงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยอาศัยงบประมาณภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกัน ซึ่งแนวทางนี้จะทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร เป็นไปในทิศทางที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง

กลยุทธ์การเงิน

จากการวิเคราะห์เงินลงทุนและผลกำไรของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร จะเห็นว่าธุรกิจส่วนใหญ่มีผลประกอบการที่ดี กล่าวคือมีส่วนของผลกำไรต่อรายได้ และผลกำไรต่อเงินทุนหมุนเวียนค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงว่าธุรกิจสามารถพึ่งพาเงินทุนของตนเองได้ และในขณะเดียวกันก็สามารถจ่ายคืนดอกเบี้ยเงินกู้ได้เช่นเดียวกัน จากภาพรวมด้านการเงินของธุรกิจประเภทต่าง ๆ จึงควรใช้เงินทุนภายใน เพื่อการพัฒนาธุรกิจให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และในกรณีที่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากในการพัฒนาธุรกิจ หน่วยงานรัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในรูปแบบโครงการลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชน แล้วให้เอกชนผ่อนชำระในระยะยาวมากกว่าการลงทุนจำนวนมากจากเอกชนเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเอกชนจะต้องรับความเสี่ยงในอัตราที่สูงมาก

กลยุทธ์การผลิต

ธุรกิจส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะเป็นธุรกิจที่เน้นการให้บริการเป็นหลัก เพราะฉะนั้นต้นทุนส่วนใหญ่จึงอยู่ที่ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรในธุรกิจ กลยุทธ์การผลิตสำหรับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรจึงควรเน้นการพัฒนาคุณภาพของการผลิตและการบริการ โดยการพัฒนาความสามารถและทักษะของบุคลากรมากกว่าการลงทุนด้านเครื่องจักรหรือสิ่งก่อสร้าง ซึ่งจะสอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในทุกธุรกิจ ในอีกด้านหนึ่งควรมีการพัฒนาคุณภาพความปลอดภัยของอาหาร และของบริโภคต่าง ๆ สำหรับธุรกิจร้านอาหาร

เครื่องดื่มน้ำ และธุรกิจจำหน่ายของฝากของที่ระลึก สำหรับธุรกิจคมนาคมขนส่งควรมีการปรับปรุงคุณภาพของพาหนะให้มีสภาพที่ดีขึ้น

กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนา

ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาค่อนข้างน้อย โดยจะเห็นได้จากตัวเลขในการปรับปรุงกิจการของธุรกิจต่าง ๆ ทั้งนี้ในความเป็นจริงแล้วธุรกิจส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก การพัฒนาและวิจัยด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและสถาบันการศึกษา โดยอาจจะอยู่ในรูปองค์การความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ทั้งนี้ทิศทางของการวิจัยและพัฒนาควรมุ่งไปในแนวทางการสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน และการสร้างเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ในการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 3) พัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 400 คน ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในปี พ.ศ. 2550 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามโดยจำแนกเป็น 2 ภาษา คือ แบบสอบถามภาษาไทย และแบบสอบถามภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แหล่งข้อมูลในการพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ได้แก่ ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดูแลกำกับงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก สินค้าของที่ระลึก ชุมชน สื่อมวลชน องค์กร/ สมาคมการท่องเที่ยวภาคเหนือ และจังหวัดกำแพงเพชร และผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยว สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 วิธี คือ 1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

(Indept Interview) 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) และ 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

1.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ รถจักรยานยนต์ และรถตู้รับจ้าง โดยมีผู้ร่วมเดินทางเป็นคนในครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ส่วนใหญ่เคยมาครั้งแรกมากที่สุด รองลงมาคือ เคยมา 2-3 ครั้ง โดยมีเหตุผลการท่องเที่ยวคือ ต้องการชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มากที่สุด รองลงมาคือ การถ่ายภาพ สำหรับสิ่งที่ดึงดูดใจให้เข้ามาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนานที่ทรงคุณค่า มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามน่าสนใจ ได้รับการรับรองเป็นมรดกโลกจากยูเนสโก เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ มีแหล่งศิลปะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสงบร่มรื่น สถานที่โดยรอบมีความสะอาดสวยงาม เส้นทางคมนาคมมีความสะดวก สถาปัตยกรรมก่อสร้างทำจากศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ สำหรับการให้บริการอื่น ๆ คือ นั่งพักผ่อนบริเวณอุทยานฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ซื้อสินค้า/อาหารและเครื่องดื่ม โดยนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาท่องเที่ยว 1 – 2 ชั่วโมง มากที่สุด รองลงมาคือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง สำหรับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ได้รับคือ สื่อบุคคล รองลงมา คือ เว็บไซต์ และป้ายประชาสัมพันธ์

1.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยรถของบริษัทท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ รถเช่า และรถยนต์ส่วนตัว โดยส่วนใหญ่เคยมาครั้งแรกมากที่สุด รองลงมาคือ เคยมา 2-3 ครั้ง โดยมีเหตุผลการท่องเที่ยวคือ ต้องการถ่ายภาพเป็นที่ระลึกมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สำหรับสิ่งที่ดึงดูดใจให้เข้ามาท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ได้รับการรับรองเป็นมรดกโลกจากยูเนสโก รองลงมาคือ มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนานที่ทรงคุณค่า เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ สถานที่โดยรอบมีความสะอาดสวยงาม มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามน่าสนใจ มีแหล่งศิลปะที่มีขนาดใหญ่ เส้นทางคมนาคมมีความสะดวก สถาปัตยกรรมก่อสร้างทำจากศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวถูก สำหรับสื่อ

ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมที่สุด คือ เว็บไซต์ รองลงมา คือ บริษัทนำเที่ยวและสื่อบุคคล

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

2.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า ของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านสถานที่ ส่วนความพึงพอใจในระดับปานกลางมี 2 ด้านคือ ด้านราคา และการส่งเสริมการตลาด

2.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ป้ายข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ท่องเที่ยว ความสวยงามทางสถาปัตยกรรมของพระพุทธรูป ความสงบของอุทยาน และความปลอดภัยของอุทยาน คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของอุทยาน ความสะอาดของพื้นที่รอบอุทยาน การจัดเส้นทางเดินเท้าในอุทยาน และบริการที่จัดให้กับนักท่องเที่ยว เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมที่ก่อสร้างจากศิลาแลง ศาลาที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว แผ่นพับสำหรับนักท่องเที่ยว ความสวยงามทางสถาปัตยกรรมของแนวกำแพงเมืองโบราณ ประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ของอุทยานประวัติศาสตร์ เจ้าหน้าที่ประจำอุทยาน และมีเพียง 1 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ ศูนย์บริการข้อมูลมัลติมีเดีย

3. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

3.1 กลยุทธ์ SO การใช้ประโยชน์จากโอกาส โดยอาศัยจุดแข็ง ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ประกอบด้วยกลยุทธ์ 1) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุกที่มีคณะทำงานที่มาจากภาครัฐและเอกชน โดยเน้นการบูรณาการความร่วมมือในการทำงานระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2) การสร้างจุดขายหรือผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มี เอกลักษณ์ความเป็นเมืองมรดกโลกของ

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลินประทับใจ 3) จัดงานประเพณีประจำปีเพื่อเฉลิมฉลองการได้รับการรับรองเป็น “เมืองมรดกโลก” 4) สร้างสินค้าที่ระลึกที่โดดเด่นน่าสนใจ เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป 5) จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ที่ออกแบบอย่างสวยงาม ติดตั้งบริเวณเส้นทางการเดินทางเพื่อประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและเชิญชวนให้เข้ามาท่องเที่ยว 6) จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ฯ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หลายภาษาด้วยรูปแบบที่สวยงาม น่าสนใจ จัดวางในบริเวณโรงแรม ที่พัก และศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดกำแพงเพชร

3.2 กลยุทธ์ ST การหลีกเลี่ยงอุปสรรค โดยอาศัยจุดแข็งในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังนี้ 1) สร้างกิจกรรมการแสดง แสง สี เสียง ที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 2) สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแหล่งอื่น ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร 3) หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานที่กำกับดูแลงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด แต่ละแห่งให้ชัดเจน และ 4) สร้างความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในการเชื่อม เส้นทางการท่องเที่ยวมายังอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

3.3 กลยุทธ์ WO การลบสิ่งจุดอ่อน โดยอาศัยโอกาส ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้ 1) สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว “เมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต” เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความเพลิดเพลิน และประทับใจ 2) อบรมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและบุคลากรของอุทยานฯ เกี่ยวกับมาตรฐาน การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 3) จัดสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้า ของที่ระลึก ร้านอาหารที่ครบวงจร (one stop services) และได้มาตรฐานไว้บริการนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 4) จัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศหลายภาษา ด้วยรูปแบบที่สวยงาม น่าสนใจ

3.4 กลยุทธ์ WT การลบสิ่งจุดอ่อน โดยหลีกเลี่ยงอุปสรรค ในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้ 1) จัดตั้งกลุ่มความร่วมมือของผู้ประกอบการ และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อร่วมมือกันจัดทำแผนการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบครบวงจร 2) สร้างความร่วมมือกับบริษัทท่องเที่ยว มัคคุเทศก์

เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวมายังอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 3) จัดทำVCD ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ฯ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หลายภาษา ด้วยรูปแบบที่สวยงาม น่าสนใจ จัดส่งไปยังบริษัทนำเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และ 4) ครอบบรมให้ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2549 2) ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในการศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2549 เก็บข้อมูลจากรายงานสรุปผลการจัดโครงการและกิจกรรมของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรประจำปีงบประมาณ 2547 - 2549 การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 400 คน และการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 52 คน จากชุมชนในเขตพื้นที่อุทยานฯ บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และบริษัทนำเที่ยวที่จัดนำเที่ยวผ่านจังหวัดกำแพงเพชร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2549

พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการจัดนิทรรศการชั่วคราวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เรื่อง “ย้อนอดีตเมืองกำแพงเพชร” 2) กิจกรรมการบรรยายทางวิชาการให้แก่ชุมชนในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เรื่อง โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศิลปกรรม และการอนุรักษ์โบราณสถานในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ และ 3) กิจกรรมการแข่งขันจักรยานแรลลี่มรดกโลกเมืองกำแพงเพชร โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าว อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเองทุกกิจกรรม

ปี พ.ศ. 2548 รูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะมีลักษณะรูปแบบกิจกรรมเช่นเดียวกับปี พ.ศ. 2547 โดยในปี พ.ศ. 2548 อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการบรรยายทางวิชาการแก่นักเรียนในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เรื่อง “เยาวชนกับการอนุรักษ์มรดกโลก” 2) กิจกรรมการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เรื่อง “ย้อนอดีตเมืองกำแพงเพชร” และ 3) กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายในการนำชมและอนุรักษ์โบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ปี พ.ศ. 2549 รูปแบบการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะมีลักษณะรูปแบบกิจกรรม วัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างจากปี พ.ศ. 2547 และพ.ศ. 2548 เนื่องจากในปี พ.ศ. 2549 รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะมีเพียงกิจกรรมเดียวคือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

จากการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2549 พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก โดยในปี 2547 และ 2548 รูปแบบกิจกรรมจะแตกต่างกันในกิจกรรมที่ 3 โดยในปี 2547 จะจัดกิจกรรมการแข่งขันจักรยานแรลลี่มรดกโลกเมืองกำแพงเพชร ส่วนในปีที่ 2548 จะเป็นกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายในการนำชมและอนุรักษ์โบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ส่วนในปี 2549 นั้น กิจกรรมจะ

แตกต่างจาก 2 ปีแรก ซึ่งในปี 2549 นี้อุทยานได้จัดกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมการอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานฯ นั้นส่วนใหญ่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด และจะใช้เวลาจัดในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ 2 - 6 วัน เท่านั้น กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนและครูอาจารย์ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 53.80) มีอายุระหว่าง 20 – 29 มากที่สุด (ร้อยละ 29.50) รองลงมาคืออายุ 30-39 ปี (ร้อยละ 29.20) และ 40-49 ปี (ร้อยละ 18.40) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 27.60) รองลงมาคือ อาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 19.20) และพนักงานเอกชน/ทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 13.20) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นครั้งแรกมากที่สุด (ร้อยละ 55.70) รองลงมาคือ เดินทางมา 2 ครั้ง (ร้อยละ 21.90) และเดินทางมามากกว่า 3 ครั้ง (ร้อยละ 16.50) ตามลำดับ

ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 76.70) มีอายุระหว่าง 20-29 มากที่สุด (ร้อยละ 66.70) รองลงมาคือ อายุ 40-49 ปี (ร้อยละ 13.30) และ 30-39 ปี (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบเป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 73.30) รองลงมาคือ ทำธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 10.00) และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและพนักงานเอกชน (ร้อยละ 6.70) การเดินทางมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนั้นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรกมากที่สุด (ร้อยละ 96.70) และเดินทางมา 2 ครั้ง (ร้อยละ 3.30)

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเที่ยวอุทยานฯ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เพื่อชมโบราณสถานและวัดที่สำคัญ ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรมากที่สุด (ร้อยละ 71.10) รองลงมาคือเพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและพักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละ 48.60) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ

ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรมากที่สุด (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคือ กราบไหว้วัดที่สำคัญ (ร้อยละ 36.70) และชมวิถีชีวิตของคนกำแพงเพชรในอดีต (ร้อยละ 23.30) ตามลำดับ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทย จะรับรู้ข้อมูลจากญาติหรือเพื่อนมากที่สุดมากที่สุด (ร้อยละ 53.50) รองลงมาคือ รับรู้ข้อมูลจาก โทรทัศน์/หนังสือพิมพ์/หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 36.20) และแผ่นพับ/ใบปลิว และ ทางอินเทอร์เน็ต/แผ่น (ร้อยละ 18.10) ตามลำดับ และรับรู้ว่าคุณอุทยานฯ ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดก โลก (ร้อยละ 84.30) โดยส่วนใหญ่รับรู้จากโทรทัศน์/หนังสือพิมพ์/หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ของอุทยานฯ มากที่สุด (ร้อยละ 49.70) รองลงมาคือ รับรู้จากญาติ/เพื่อน (ร้อยละ 31.40) และ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่จะรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจากบริษัททัวร์/ไกด์ (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือ อื่น ๆ (ร้อยละ 23.30) และผ่านมาโดยบังเอิญ (ร้อยละ 16.70) ตามลำดับ และชาวต่างชาติครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) รับรู้ว่าคุณอุทยานฯ ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก และครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) ไม่รับรู้ว่าคุณอุทยานฯ ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก โดยรับรู้จากบริษัททัวร์/ไกด์ (ร้อยละ 46.60) รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 20.00) และป้ายโฆษณากลางแจ้ง (ร้อยละ 26.60) ตามลำดับ

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่กระทำการมาเที่ยวอุทยาน ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร คือ การเดินเข้าไปชมภายในบริเวณสถานที่ที่ตนสนใจมากที่สุด (ร้อยละ 55.70) รองลงมา คือ ถ่ายภาพโบราณสถานและวัดต่าง ๆ เป็นที่ระลึก (ร้อยละ 48.40) และ ศึกษาเรื่องราวจากป้ายข้อมูล ณ โบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานฯ (ร้อยละ 41.90) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่จะศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากเจ้าหน้าที่อุทยาน ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มากที่สุด (ร้อยละ 66.60) รองลงมา คือ เดินเข้าไปชมภายในบริเวณ สถานที่ที่ตนสนใจ (ร้อยละ 53.30) และถ่ายภาพกับโบราณสถานและวัดต่าง ๆ เป็นที่ระลึก (ร้อยละ 30.00) ด้านความประทับใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่ออุทยานประวัติศาสตร์คือ ความสวยงามและความร่มรื่นของภูมิทัศน์ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มากที่สุด (ร้อยละ 55.70) รองลงมา คือ ความสมบูรณ์และความสวยงามของโบราณสถาน/วัดต่าง ๆ (ร้อยละ 50.30) และศิลาแลงที่ใช้ ในการสร้างโบราณสถานและวัดต่าง ๆ (ร้อยละ 47.30) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประทับใจความสวยงามและความร่มรื่นของภูมิทัศน์ในอุทยานฯ มากที่สุด (ร้อยละ 53.30) รองลงมา คือ ความทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 43.30) และความสมบูรณ์/ความสวยงาม ของโบราณสถาน/วัดต่าง ๆ และการมีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด กำแพงเพชร (ร้อยละ 36.70) ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่คิดว่าภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร หรือบริเวณรอบ ๆ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรมีจำนวนห้องสุขาที่เพียงพอและสะอาดมากที่สุด (ร้อยละ 53.80) รองลงมา คือ เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 50.27) และร้านอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 49.20) ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความคิดเห็นว่าควรมีร้านอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด (ร้อยละ 63.30) รองลงมา คือ ศาลาพักผ่อน (ร้อยละ 56.70) และจำนวนห้องสุขาที่เพียงพอและสะอาดมากที่สุด (ร้อยละ 53.30) ตามลำดับ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติส่วนใหญ่ต้องการเดินทางกลับมาเที่ยวอุทยานฯ ซ้ำอีก (ร้อยละ 97.80 และ 73.30 ตามลำดับ) ด้านรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานฯ ที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต้องการนั้นจะมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับสูง 3 อันดับแรกได้แก่ อ่านคู่มือ/เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในขณะที่เที่ยวชม ($\bar{X} = 4.35$) การอ่านป้ายแนะนำโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ ($\bar{X} = 4.31$) และประทับตราโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ลงในสมุดท่องเที่ยวเพื่อรับรางวัลจากอุทยานฯ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ ส่วนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องการในระดับสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมนั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ($\bar{X} = 4.40$) กิจกรรมนั่งเรือชมกำแพงเมืองเก่า ($\bar{X} = 4.23$) และการอ่านป้ายแนะนำโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ด้านการจัดอันดับกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความต้องการ 5 อันดับ คือ 1) นั่งรถไฟฟ้/รถรางชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 588 คะแนน) 2) นั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 484 คะแนน) 3) ชมการแสดง แสง สี เสียง ประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 427 คะแนน) 4) ปั่นจักรยานชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 401 คะแนน) และ 5) การอ่านคู่มือ/ เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในขณะที่เที่ยวชม (คะแนน 386 คน) ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความต้องการกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 5 อันดับ ดังนี้ 1) นั่งช้างชมอุทยานฯ (คะแนน 86 คะแนน) 2) นั่งรถไฟฟ้/รถรางชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 44 คะแนน) 3) นั่งเรือชมกำแพงเมืองเก่า (คะแนน 35 คะแนน) 4) ปั่นจักรยานชม

อุทยานฯ และขับรถกอล์ฟชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร (คะแนน 31 คะแนน) ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ อาชีพ ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่แตกต่างกันจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรไม่แตกต่างกัน

3. ผลการทดลองกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 53.30) มีอายุระหว่าง 25-34 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 43.30) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 36.70) รองลงมาคือ รับราชการ (ร้อยละ 26.70) และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 13.30) ตามลำดับ โดยเลือกกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวมาทดลอง 4 กิจกรรมได้แก่ การนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร การปั่นจักรยานชมอุทยานฯ การชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มีชีวิตช่วงกลางคืน และการชมการแสดงแสง สี เสียงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 4 กิจกรรมอยู่ในระดับมาก หากแยกพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า การนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในการนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) ความเพลิดเพลินขณะนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ความเหมาะสมของเส้นทางวิ่งของรถไฟฟ้าภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และความสะดวกต่อการเข้าชมโบราณสถานภายในอุทยานฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) การปั่นจักรยานชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ของนักท่องเที่ยวกุ่มทดลอง พบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการปั่นจักรยานชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวกุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อได้แก่ ความสะดวกต่อการเข้าชมโบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และความปลอดภัยในการนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานฯ ($\bar{X} = 4.40$) ความเพลิดเพลินขณะนั่งรถไฟฟ้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ($\bar{X} = 4.27$) และความเหมาะสมของเส้นทางวิ่งของรถไฟฟ้าภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ($\bar{X} = 4.20$) การชมอุทยานฯ มีชีวิตช่วงกลางคืน โดยภาพรวม

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการชมอุทยานฯ ช่วงกลางคืนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการชมอุทยานฯ มีชีวิตช่วงกลางคืนในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ความสวยงามของอุทยานฯ ช่วงกลางคืนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$) บรรยากาศการชมอุทยานฯ ช่วงกลางคืน ($\bar{X} = 4.70$) แสงสว่างในการชมอุทยานฯ ช่วงกลางคืนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และความปลอดภัยในการชมอุทยานฯ ช่วงกลางคืน ($\bar{X} = 4.50$) และการชมการแสดงแสง สี เสียงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการแสดงแสง สี เสียงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการแสดงแสง สี เสียงฯ อยู่ในระดับมากที่สุดเพียง 1 ข้อ ได้แก่ การแต่งกายของนักแสดงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและการแสดง ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนข้อที่เหลือความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การลำดับเนื้อเรื่องสั้นกระชับ ($\bar{X} = 4.37$) เพลงประกอบการแสดงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและการแสดง ($\bar{X} = 4.27$) และแสดง สี เสียงประกอบการแสดงเข้าใจ คึงดูใจ ($\bar{X} = 4.17$) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 4 กิจกรรมซ้ำอีก (ร้อยละ 96.70) และหากมีการจัดกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมอีก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการเข้าชม (ร้อยละ 93.30)

4. แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

พบว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมอุทยานประวัติศาสตร์มีชีวิต หรือ Night historical park 2) จัดวงดนตรีไทยบรรเลงเพลงไทยย้อนอดีต ณ โบราณสถานที่สำคัญ ๆ 3) กิจกรรมล่องเรือโบราณชมรอบ ๆ กำแพงเมือง พร้อมมัคคุเทศก์บรรยายให้ข้อมูล 3) กิจกรรมการจำลองกระบวนการตัดศิลาแลง 4) จัดทำป้ายข้อมูลและเรื่องเล่าเกี่ยวกับโบราณสถานแต่ละแห่งไว้หน้าทางเข้าโบราณสถานนั้น ๆ 5) กิจกรรมแรลลี่ต่าง ๆ 5) กิจกรรมท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ตั้งแต่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร-สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย 6) กิจกรรมประเพณีตามห้วงเวลาในอุทยานฯ 7) กิจกรรมวันเที่ยวอุทยานฯ ฟรี หรือวันรักอุทยานฯ 8) กิจกรรมการแสดง สี เสียง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชรและการก่อสร้างโบราณสถานต่าง ๆ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 8) จัดเส้นทางเดินชมโบราณสถานภายใน

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ให้มีบรรยากาศย้อนกลับสู่อดีต 9) กิจกรรมนั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ด้านข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะดำเนินไปได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชรและผู้ประกอบการต่าง ๆ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 4 สถานีตำรวจภูธร

ด้านผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังนี้ 1) กิจกรรมนั่งเกวียนโบราณเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 2) จัดงานประเพณีที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชรในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 3) จัดกิจกรรมพายเรือโบราณชมกำแพงเมือง พร้อมมัคคุเทศก์บรรยายให้ข้อมูล 4) ปรับภูมิทัศน์ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ให้มีความร่มรื่นสวยงามทุกฤดูกาล โดยหน่วยงานหลักที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ด้านชุมชนในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังนี้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนั้นควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม เพราะปัจจุบันการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมเลย ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ควรจัดในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นั้นควรเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมได้ทุกกลุ่ม เช่น การปั่นจักรยานชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นั่งเกวียนชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นต้น ด้านนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังนี้ 1) กิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนกำแพงเพชรในอดีต 2) จัดทำป้ายข้อมูลและเรื่องเล่าเกี่ยวกับโบราณสถานแต่ละแห่งไว้ด้านหน้าทางเข้าโบราณสถานนั้น ๆ 3) จัดวงดนตรีไทยบรรเลงเพลงไทยย้อนอดีตไว้เป็นจุด ๆ 4) กิจกรรมการล่องเรือชมกำแพงเมือง 5) กิจกรรมแรลลี่ต่าง ๆ 6) จัดให้อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์หรือจัดให้อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านพืชพันธุ์ไม้ หรือจัดให้เป็นอุทยานฯ การเรียนรู้ด้านพุทธศาสนา 7) จัดมัคคุเทศก์หรือเจ้าหน้าที่บรรยายข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวได้ทราบ ณ โบราณสถานแต่ละแห่ง 8) กิจกรรมขี่ม้าชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นั้นควรได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และชาวกำแพงเพชรทุกคน จึงจะทำให้กิจกรรมดังกล่าว

ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและกระตุ้นจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพิ่มมากขึ้น ด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ดังนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรมีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม โดยเน้นกิจกรรมที่กระตุ้นดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในขณะท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมอุทยานประวัติศาสตร์มีชีวิต การจัดแสดง แสงเสียงความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และจังหวัดกำแพงเพชร และกิจกรรมที่จัดทั้งหมดควรเป็นกิจกรรมที่มีความแตกต่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย โดยแนวทางการพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นั้น กรมศิลปากรหรือผู้ซึ่งดูแลอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในปัจจุบันต้องเปิดใจให้กว้างในการเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้าไปมีส่วนร่วมก่อน เนื่องจากปัจจุบันกรมศิลปากรเน้นการอนุรักษ์จนไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี

ด้านบริษัทนำเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานฯ ดังนี้ กิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์ฯ ควรเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวควรแฝงการประชาสัมพันธ์ไปด้วย เช่น กิจกรรมงานนบพระเล่นเพลง ควรจัดให้ยิ่งใหญ่เหมือนงานอยุธยา ยศยิ่งฟ้า เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาเที่ยวชม ด้านหน่วยงานที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้นควรเป็นสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภาคเหนือเขต 4 ร่วมกับจังหวัดกำแพงเพชรและอุทยานฯ เป็นผู้ดำเนินการ ร่วมด้วยประชาสัมพันธ์จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผู้ประกอบการและชุมชน

บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลการแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจนำไปใช้ในการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก 2) ศึกษาและจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก 3) ศึกษารูปแบบการแสดง แสง เสียงและทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง ณ บริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร ในการวิจัยผู้ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการแสดงของจังหวัดกำแพงเพชร จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยศิลปินพื้นบ้าน นักวิชาการ ผู้แสดง ประชาชนทั่วไป ที่สนใจการแสดงนาฏศิลป์และการแสดงพื้นบ้าน ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบ การแสดงนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรเมืองมรดกโลก ประกอบด้วย ผู้ชมการแสดง นักท่องเที่ยว นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์และการแสดง โดยขั้นตอน ของการวิจัย ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูล มาศึกษาและรวม รวบรวมเรียงเพื่อนำไปจัดกิจกรรมการแสดงในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร บริเวณวัดช้าง รอบ โดยมีการจัดกิจกรรมการแสดง 1 ครั้งในวันที่ 29 กรกฎาคม 2550 ระหว่างเวลา 18.30-21.00 น. บริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

1. การแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจนำไปใช้ในการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยาน ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก

1.1 ระบำ ก. ไก่

การศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงพื้นบ้าน ระบำ ก. ไก่ ตำบลไทรตรีงษ์ อำเภอ เมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์วิทยากรพื้นบ้าน อาทิเช่น คุณแม่เสนอ สนธิ อายุ 80 ปี ภูมิลำเนาบ้านเลขที่ 027 หมู่ 4 ตำบลไทรตรีงษ์ อำเภอเมือง จังหวัด กำแพงเพชร และอาจารย์สุขศรี สนธิ ซึ่งเป็นธิดาได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติระบำ ก. ไก่ไว้ว่า ระบำ ก. ไก่ เป็นการแสดงเพลงพื้นบ้าน ตำบลไทรตรีงษ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ระบำกลางบ้าน” การละเล่นชนิดนี้มีมาช้านานแล้ว โดยสืบทอดกันมาเป็นระยะแต่ในปัจจุบันการละเล่นต่าง ๆ ใน ตำบลนี้กำลังจะสูญหายไปเกือบหมดแล้ว เพราะนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ บางแห่งก็ลืมไปจน ลืมไปว่ายังมีมรดกล้ำค่าของพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้

โอกาสที่เล่น ใช้เล่นในวันสงกรานต์ หรืองานบุญต่าง ๆ เช่น วันตรุษจีน วันสารท เป็นต้น

สถานที่เล่น ลานบ้าน ลานวัด หาดทราย

ผู้เล่น หนุ่มสาวไม่จำกัดจำนวน ปัจจุบันไม่ปรากฏว่าหนุ่มสาวเล่นกัน

วิธีเล่น แบ่งหนุ่มสาวหรือชาย หญิง ออกเป็น 2 ฝ่ายยืนเข้าแถวลักษณะครึ่งวงกลมหันหน้าเข้าหากันระยะห่างกันพอสมควร ฝ่ายหนุ่มคนหนึ่งจะเป็นฝ่ายร้องก่อนลักษณะการร้องจะเริ่มด้วยบทไหว้ครูหลังจากนั้นฝ่ายชายก็จะร้องเกี่ยวก่อนโดยขึ้นเพลงร้องด้วย ก. ไก่ ขณะร้อง ผู้ร้องจะออกมารำหน้าแถวของตน โดยฝ่ายหญิงสาวซึ่งเป็นผู้ร้องแก้ออกมารำคู่กับฝ่ายชายและจะออกมารำและร้องเพลงขึ้นต้นเพลงด้วย ก. ไก่ เช่นกัน หนุ่มคู่ต่อไปจะร้องเกี่ยวโดยร้องเพลงขึ้นต้นด้วย ข. ไข่ หญิงคู่ที่สองก็จะร้องแก้อขึ้นคำร้องด้วย ข ไข่ เช่นกันและจะร้องแก้อไปเรื่อย ๆ จนถึง ฮ. นกสูท ขณะที่แต่ละฝ่ายร้องเพลง ผู้เล่นคนอื่น ๆ ปรบมือเป็นการให้จังหวะและร้องรับสร้อยเมื่อแต่ละคนร้องจบหรือจะรำไปด้วยก็ได้

ทำรำ ไม่กำหนดทำรำตายตัว

เครื่องดนตรี ใช้การตบมือให้จังหวะ หรือใช้กรับช่วยในการเคาะจังหวะได้

การแต่งกาย

ชาย นุ่งโจงกระเบน
เสื้อลายดอกแขนสั้น
ผ้าคล้องคอ หรือใช้คาดเอว

หญิง นุ่งโจงกระเบน
เสื้อแขนกระบอก
ผ้าคล้องคอ หรือใช้คาดเอว

การฟื้นฟูการแสดงพื้นบ้าน ระบุว่า ก. ไก่ ได้จัดการแสดงเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อแสดงในงานครบรอบ 15 ปี วิทยาลัยครูกำแพงเพชรเมื่อปีในปี พ.ศ. 2536 ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และไปเผยแพร่การแสดง ณ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิชญ์โลกขณะนั้น ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยนเรศวร

การอนุรักษ์และการสืบทอด อาจารย์สุขศรี สนธิ ได้ให้ข้อมูลว่าปัจจุบันนี้ได้ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดโดยสอนให้นักเรียนในโรงเรียนไตรตรึงษ์ตั้งกลุ่มกันขึ้นและฝึกร้องเล่น โดยกลุ่มนักแสดงรุ่นอาวุโสช่วยฝึกสอนให้และสามารถนำมาแสดงบ้างในโอกาสต่าง ๆ และยังนำไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนซึ่งนับว่าเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้าน ตำบล

ไตรตรีงษ์ให้คงอยู่ต่อไป ในการจัดกิจกรรมทดลองการแสดงแสง-เสียงได้นำยุวศิลปินพื้นบ้านกลุ่มของโรงเรียนไตรตรีงษ์มาแสดงให้นักท่องเที่ยวได้รับชมด้วย

จากการศึกษาระบบ ก. ไร่ มีบทบาทสำคัญคือแสดงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมพื้นบ้านที่แสดงออกเฉพาะและสะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของถิ่นนั้นอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ยังนำมาเป็นเครื่องบันทึกในการจัดการแสดงสำหรับนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

คุณค่าที่ปรากฏในการแสดงพื้นบ้าน ระบบ ก. ไร่ จะเห็นภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้านที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงเช่น

1. คุณค่าทางวรรณศิลป์ การเล่นสัมผัสในและสัมผัสอักษรที่มีความไพเราะ การเล่นเพลงพื้นบ้านเป็นการค้นสดจะเห็นได้ว่าผู้เล่นมีปฏิภาณไหวพริบในการร้องเกี่ยวกันระหว่างหนุ่มสาว มีการใช้โวหารเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย สื่อให้เห็นภาพชัดเจน

2. คุณค่าทางการสื่อความหมายให้รู้ถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ความเชื่อ การติดต่อการคมนาคม มีความละเอียดละไมในการบอกรัก การหาคู่ครองการให้เกียรติซึ่งกันและกัน และเห็นความสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศเข้ามาในชุมชนหรือถิ่นนั้น ซึ่งปรากฏในบทร้อง

3. คุณค่าในด้านความรักความสามัคคีในชุมชนซึ่งมีผลทางด้านจิตใจ ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการร้องเล่นสนุกสนานเพื่อความบันเทิง

2. ระบายงักงราว

ระบายงักงราวซึ่งเป็นระบายงักงการแสดงประจำจังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูลระบายงักงราวที่เป็นการแสดงเพื่อนเน้นความอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งการแสดงชุดนี้ได้รังสรรค์ประดิษฐ์ขึ้นและนำออกแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 และจัดแสดงสืบเนื่องมาจนปัจจุบันในโอกาสต่าง ๆ เช่นในโอกาสงานประเพณี นบพระ-เล่นเพลง งานต้อนรับแขกที่แวะมาเยือนจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงชุดนี้ได้พัฒนามาเป็นระยะเพื่อให้เหมาะสมเช่นด้านทำรำได้ปรับเปลี่ยนบางท่าให้ง่ายขึ้นเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รำซึ่งบางครั้งนักแสดงไม่ใช่นักศึกษา โปรแกรมนาฏศิลป์และการละครเรื่องเครื่องแต่งกายปรับเปลี่ยนสีให้งดงามยิ่งขึ้น เครื่องประดับได้ศึกษาเพิ่มเติมและพัฒนาให้นักแสดงสวมเครื่องประดับให้งดงามยิ่งขึ้น

ชื่อชุดการแสดง

ระบายงักงราว

ประเภทของการแสดง

เป็นการแสดงชุดหนึ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่อเป็น

การแสดงที่สื่อความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ผู้ประดิษฐ์ครั้งที่ 1 นักศึกษาโปรแกรมนาฏศิลป์และ
อาจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरรรษา
ปรับปรุงทำร่าเพื่อใช้แสดงในปัจจุบัน อาจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरรรษา
ปีที่ประดิษฐ์ทำร่า 2535
ปีที่ปรับปรุงทำร่า 2537
วัตถุประสงค์ในการประดิษฐ์ เพื่อต้องการให้เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร
ผู้ประพันธ์เพลง อาจารย์ศิริชัยชาญ พิภจรรย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์
กรมศิลปากรในขณะนั้น และท่านเป็นอดีตอธิบดีกรม
ศิลปากรในเวลาต่อมา
ควบคุมการบรรจเพลงครั้งที่ 1 อาจารย์สมาน น้อยนิตย์
ควบคุมการบรรจเพลงครั้งที่ 2 อาจารย์บัณฑิต ศรีบัว

วงดนตรี ใช่วงปีพาทย์ ไม่มีเนื้อร้อง
ปีใน 1 เล่า
ฆ้องวงใหญ่ 1 วง
ตะโพน 1 ใบ
ฉิ่ง 1 คู่
กระจับปี่ 1 ตัว

ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย อาจารย์รุ่งธรรม ศรีวรรณศิลป์
เครื่องประดับครั้งที่ 1 อาจารย์ชนานันท์ ช่างเรียน
เครื่องประดับที่ปรับปรุงใช้ในการแสดงแสง-เสียง นายรับเสด็จ สิงหนงค์
ผู้แสดง ผู้หญิงจำนวน 9 คน หรือจำนวน 7 คน

บทบาทของการแสดงชุดนี้

1. เพื่อเป็นการแสดงที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร
2. เป็นการสร้างสรรค์นาฏศิลป์เพื่อความแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของคนดู
3. เพื่อการศึกษา นาฏศิลป์เป็นศิลปะที่ต้องมีการพัฒนาในการสร้างสรรค์ศิลปะใน

1 ชุดการแสดงมีองค์ประกอบหลายอย่างที่ต้อศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาเป็น เป็นข้อมูลในการ ประดิษฐ์ทำทำให้เกิดชุดการแสดงที่สมบูรณ์เพื่อความสวยงามและความบันเทิง

3. ระบายพุทธบูชา

ระบายพุทธบูชาซึ่งเป็นระบายชุดใหม่ที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการแสดงแสง เสียงรูปแบบการประดิษฐ์ยึดหลักแบบดั้งเดิม ใช้แม่ทำในนาฏศิลป์ การแสดงมุ่งเน้นเพื่อเป็นการ ส่งเสริมคุณธรรม มีอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยถือพานพุ่ม ตกแต่งด้วยดอกบัว เพื่อเป็น สัญลักษณ์ในการบูชาพระรัตนตรัยในกิจกรรมการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวงานประเพณีจังหวัด กำแพงเพชร

ชื่อชุดการแสดง	ระบายพุทธบูชา
ประเภทของการแสดง	การแสดงประจำถิ่น
ผู้ประดิษฐ์	อาจารย์นวลจันทร์ คล้ายจ้อย อาจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิ์หรรษา นักศึกษาโปรแกรมนาฏศิลป์และการละคร
ปีที่ประดิษฐ์	2550

วัตถุประสงค์ในการประดิษฐ์ เพื่อใช้ประกอบการแสดงแสง-เสียงในการทดลอง กิจกรรมการแสดงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยาน ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก

ผู้ประพันธ์เพลง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชชัย พวกดี
ควบคุมการบรรจเพลง	อาจารย์บัณฑิต ศรีบัว
ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ	อาจารย์รุ่งธรรม ศรีวรรณศิลป์
ผู้แสดง	ใช้ผู้แสดงจำนวน 9 คน จำนวน 7 คน จำนวน 5 คน ขึ้นอยู่กับขนาดของเวที

บทบาทของการแสดงชุดนี้

1. เพื่อใช้ประกอบการแสดงแสง-เสียงในการทดลองการจัดกิจกรรมการแสดงเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก
2. เพื่อความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
3. เพื่อความบันเทิง

2. การแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก

นาฏศิลป์เป็นศิลปะที่สร้างสรรค์สุนทรียะด้านจิตใจอารมณ์ให้กับคนชมและในสังคม พร้อมทั้งยังมีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์สามารถสะท้อนวิถีชนคนท้องถิ่น บทบาทนาฏศิลป์จึงมีอิทธิพลในด้านการสื่อสาร การสร้างสรรค์ พิธีกรรม การออกกำลังกาย ความบันเทิงต่อตนเองและเพื่อคนอื่น การศึกษา การเผยแพร่เอกลักษณ์และการรักษาไว้เพื่อเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งขึ้นต่อไป ได้นำระบำที่เป็นนาฏยลักษณ์ที่แสดงลักษณะเฉพาะของกำแพงเพชรมานำเสนอในรูปแบบการแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สนใจมาท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรมากขึ้น

โดยศึกษาและเขียนบทละครเพื่อใช้ในการแสดง แสง – เสียง โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ความสำคัญของวัดต่าง ๆ เช่น วัดพระนอน พระสี่อิริยาบถ วัดพระสงฆ์ วัดพระแก้ว นำมาเขียนบทละครเรียบเรียงเรื่องราวเพื่อให้เห็นความสำคัญและความอลังการของอุทยานฯ ในภาพรวมทั้งหมดจะเห็นภาพชัดเจนความเป็นอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก เพื่อจัดแสดงบริเวณวัดช้างรอบ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คณะวิจัยตั้งจุดประสงค์ไว้ โดยรูปแบบการแสดง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การแสดงพื้นบ้าน

การจัดการแสดงพื้นบ้านและระบำต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ชมและนักท่องเที่ยวนั่งชมระหว่างรับประทานอาหารรูปแบบการจัดสำหรับกับไทย นักท่องเที่ยวนั่งบนเสื่อ

รายละเอียดการแสดง

1. การแสดงพื้นบ้านระบำ ก. ไก่
2. การแสดงเพลงรำไท่น
3. การแสดงดนตรีไทยผสมวงดนตรีสากล
4. การแสดงระบำรวมเผ่าชาวเขา
5. การแสดงระบำเทพธิดาคอย

การแสดงตอนที่ 1 ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 1.20 ชั่วโมง

(ดูภาพเคลื่อนไหวจากวีซีดีชุดที่ 6)

ตอนที่ 2 การแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง... กำแพงเพชร”

เนื้อเรื่องในการแสดง

จุดประสงค์ในการนำเสนอเรื่องราวในกิจกรรมการแสดง แสง – เสียง เพื่อให้ผู้ชมและนักท่องเที่ยวร่วมรำลึกย้อนรอยประวัติศาสตร์โดยเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน กำแพงเพชรและการแสดงที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะสอดแทรกเข้าไปในเรื่องราวของการแสดง แสง-เสียง โดยนำข้อมูลที่ศึกษานำมาทำบทการแสดงเพื่อต้องการนำเสนอระบอบราชวงศ์ราชวรมหาพุทธบูชา กำหนดลงในบทละคร นอกจากนี้ยังนำข้อมูลเขตอรัญญิกของอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรนับเป็นเอกลักษณ์อันที่ปรากฏในเขตอรัญญิกของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นับเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของเมืองกำแพงเพชรด้าน โบราณสถานรวมกลุ่มหนาแน่นในบริเวณที่ต่อเนื่องเป็นเดียวกัน ตัวโบราณสถานต่าง ๆ เป็นของพื้นที่ดั้งเดิมที่แสดงถึงฝีมือและความเชื่อของบรรพชนในยุคสมัยนั้นสภาพภูมิประเทศโดยรอบ โบราณสถานคงไว้ซึ่งบรรยากาศของโบราณสถานที่เป็นอรัญญิกหรืออรัญวาสีในอดีต คณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลกได้ประกาศเมื่อมีพุทธศักราช 2534 ในการประชุม ณ เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย ให้อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร เป็นมรดกโลกเนื่องจากหลักฐานที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรมมีความงดงามและเป็นผลงานชิ้นเอกที่ได้รับการสร้างสรรค์จากอัจฉริยภาพด้านศิลปะอย่างแท้จริง รวมทั้งยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่งหรือเป็นพยานหลักฐานที่แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือ อารยธรรมซึ่งยังคงหลงเหลือและปรากฏให้เห็น (นำชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร : 2548)

การแสดง แสง-เสียง เรื่อง “ เสกศิลป์...สืบสายแสง...กำแพงเพชร”

องก์ที่ 1 กำแพงเพชรสถิตย์หล้า

กล่าวถึงตอนพระมหาธรรมราชาลิไทกษัตริย์ราชเจ้าแห่งอาณาจักรสุโขทัยธานี ได้ อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากลังกา มาประดิษฐานไว้ ณ เจดีย์พระบรมธาตุนครชุม และปลุกปั้น พระศรีมหาโพธิ์สถิตไว้ ณ ศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองกำแพงเพชร

การแสดงตอนนี้เป็นการแสดงจำลองเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ตอนพระเจ้าลิไท หลังจากทำพิธีนบพระพุทธบาทที่เขาสุมนภูเมืองสุโขทัยแล้วเดินทางมาบูชาพระศรีรัตนมหาธาตุ

ณ วัดพระบรมธาตุเมืองกำแพงเพชรพร้อมพระมหาลีและข้าราชการบริวารตลอดจนไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน ขบวนพยุหยาตราของพระมหาธรรมราชาลิไท การแสดงผู้จัดได้สอดแทรกกระบี่กระบาวนำเสนอ ซึ่งเป็นการแสดงที่เน้นให้เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร

ระบำชากราว คือ นาฏยลีลาของชาวกำแพงเพชรที่งดงามโดดเด่นประจำประเพณีนบ พระ-เล่นเพลง ถูกประดิษฐ์ขึ้นเพื่อเป็นการแสดงประจำจังหวัดกำแพงเพชร

ควบคุมการแสดงโดยนางเยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิธรรมยา

เครื่องแต่งกาย ได้รับอิทธิพลทางศิลปะจากรูปจำหลักเป็นที่สถิตอยู่ ณ โบราณสถาน ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ออกแบบเครื่องแต่งกายโดย นายรุ่งธรรม ศรีวรรณศิลป์

บรรจุเพลงโดย นายศิริชัยชาญ พักจำรูญ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ตำแหน่งก่อนเกษียณ คือ อธิบดีกรมศิลปากร

องค์ที่ 2 ดาวหมองฟ้า นาคำรำไห้

จับตอนที่กรุงศรีอยุธยาต้องแตกสลาย สูญเสียอิสรภาพ เมื่อกองทัพพม่าบุกโหมโจมตี เฝ้าบ้านเมืองพินาศ ในปี พ.ศ. 2310 พระเจ้าตาก ได้ยกทัพทหารผู้กล้าโหมตีพม่าที่รักษากรุงศรีอยุธยา จนแตกกระเจิงผู้ชาติประกาศอิสรภาพเหนือลุ่มน้ำเจ้าพระยาพร้อมตั้งราชธานีแห่งใหม่นามกรุงศรีอยุธยา มหาสารท จึงสถาปนาพระองค์ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี แต่สงครามยังไม่สงบ อยุธยาแม้แม่ทัพพม่าได้ยกทัพและให้กะละโปกุมทัพพม่าปล้นเมืองกำแพงเพชร พม่าบุกเผาเมือง ย่อยยับจนหมดสิ้น ชาวกำแพงเพชรลุกขึ้นมาต่อสู้ องค์นี้ต้องการแสดงให้เห็นความรักแผ่นดินของ ชาวกำแพงเพชรในสมัยสงคราม ทุกคนลุกขึ้นมาต่อสู้ สงครามทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างพังพินาศย่อยยับ การแสดงองค์นี้จับลงด้วยความโศกเศร้า

องค์ที่ 3 สืบสมัยแผ่นดินทองรัตนโกสินทร์

การแสดงองค์ที่ 3 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

1. จัดขบวนแห่เทียนจำนำพรรษา สืบสมัยแผ่นดินทองรัตนโกสินทร์ กล่าวถึง

กำแพงเพชรเป็นเมืองที่งดงามด้วยประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเป็นเมืองแห่งพุทธธรรมเพราะ นอกเหนือจากการสืบสานประเพณีนบพระ-เล่นเพลงในวันมาฆบูชาแล้วชาวกำแพงเพชรยังสืบสาน ประเพณีทางพุทธศาสนา อาทิเช่น ประเพณีเข้าพรรษา ซึ่งมีงานบุญที่สำคัญทั้งการแห่เทียนพรรษา การเวียนเทียน และสืบประเพณีนบพระเล่นเพลง ในวันมาฆบูชา ที่พระจันทร์เต็มดวง (การทดลองการวิจัยแสดงครั้งนี้เป็นวันที่ตรงกับวันสำคัญทางพุทธศาสนาวันเข้าพรรษาจึงได้แทรก

ความสำคัญนี้เข้าไปสื่อในการแสดงเพื่อให้ประชาชนชาวพุทธได้เข้าใจและซาบซึ้งในพุทธศาสนา) ระบุว่าประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงคือ ระบุว่าพุทธบูชา

นอกจากนี้ยังเน้นเนื้อหาไปที่ความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าของแผ่นดินที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองแห่งศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีจนได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นเมืองมรดกโลก เช่น วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ วัดสิงห์ ศาลพระอิศวร วัดพระนอน วัดช้างรอบ (บริเวณที่จัดการแสดง) วัดกำแพงงาม วัดอวาสใหญ่ วัดคงหวาย และวัดพระสี่อิริยาบถ

2. ในการนำเสนอการแสดงที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ เนื่องจากปี พ.ศ. 2550 วันที่ 5 ธันวาคม 2550 เป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงมีพระชนม์มครบ 80 พรรษา ในการแสดงองค์นี้จึงจัดการแสดงเพื่อเทิดพระเกียรติจิตติลลิตาประกอบเพลงพ่อแห่งแผ่นดิน

3. ตอนสุดท้ายของการแสดงเปิดโอกาสให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร นายวิฑูรย์ ผิวงอง หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรและนักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปร่วมกับนักแสดงซึ่งสร้างความประทับใจผู้ชมได้อีกทางหนึ่ง

3. รูปแบบการแสดง แสง เสียงและทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง ณ บริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

รูปแบบการแสดง แสง เสียงและทดลองการจัดกิจกรรมการแสดง ณ บริเวณวัดช้างรอบ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยการจัดทดลองกิจกรรมการแสดงแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารสำหรับกับไทย โดยคณะวิจัยชุด “รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก”

ระยะที่ 2 จัดกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน ชุดระบำ ก. ไก่ เป็นชุดการแสดงหลัก สลับกับการแสดงดนตรีไทยและดนตรีสากลโดยคณะนักแสดงรุ่นจิ๋วจากโรงเรียนปทุมตรุณวิทย์ และกลุ่มยุวศิลปินชุมชนนาฏศิลป์ ศูนย์จริยศึกษา สธ แสดงสลับกันไปในระหว่างนักท่องเที่ยวรับประทานอาหาร

ระยะที่ 3 เป็นการแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง.....กำแพงเพชร” โดยแบ่งเรื่องราวออกเป็น 3 องก์ด้วยกันคือ

องก์ที่ 1 ชุดกำแพงเพชรสถิตหัตถ์

องค์ที่ 2 ชุดดาวหลงฟ้า นาคาร้าไห้

องค์ที่ 3 ชุดสี่ปสมัยแผ่นดินทองรัตนโกสินทร์

กิจกรรมการแสดงแสง – เสียงและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมชมการแสดงที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนจากการทดลอง รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก (รัชนีวรรณ บุญอนันต์และคณะ, 2550, 98-99 และ 103) ผลการทดลองกิจกรรมชมการแสดงแสง สี เสียง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชรของนักท่องเที่ยวในกลุ่มทดลอง พบว่า โดยภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการแสดงแสง สี เสียงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการแสดงแสง สี เสียงฯ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ การแต่งกายของนักแสดงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและการแสดง ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักท่องเที่ยวพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การลำดับเนื้อเรื่องสั้นกระชับ ($\bar{X} = 4.37$) เพลงประกอบการแสดงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและการแสดง ($\bar{X} = 4.27$) และแสดง สี เสียงประกอบการแสดงเร้าใจ ดึงดูดใจ ($\bar{X} = 4.17$) และนักท่องเที่ยวเสนอว่าควรมีการจัดกิจกรรมแสง สี เสียง แสดงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร เมืองมรดกโลก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งอย่างยิ่งใหญ่ตระการตาเหมือนกับงานแสดง แสง สี เสียงลอยกระทงของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ซึ่งรูปแบบกิจกรรมนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ในการวิจัยเรื่อง การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ในการวิจัยในครั้งนี้ได้สร้างหลักสูตรโดยอาศัยขั้นตอนการร่างหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1)

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมและการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ศึกษาฐานเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปบทเรียนที่ได้จากศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาฐานเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2) รูปแบบของหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โดยการนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการสร้างโครงสร้างหลักสูตร และนำเสนอแนวทางการสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาจารย์ และนักวิชาการ ตลอดจนการตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ และจัดเวทีเสนอโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาจารย์และนักวิชาการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข สำหรับแนวทางในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากร ได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาจารย์และนักวิชาการ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ผู้วิจัยได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตร เลือกรูปแบบของหลักสูตร และเสนอแนวทางการสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาจารย์และนักวิชาการ ทำให้ได้หลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 หน่วย รวมทั้งหมด 48 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และโบราณสถานที่สำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรสำหรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้คือ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถระบุที่ตั้งของอุทยานประวัติศาสตร์ได้อธิบายถึงความสำคัญของอุทยานประวัติศาสตร์ได้ บอกชื่อโบราณสถานที่สำคัญได้อย่างน้อย 5 แห่ง และสามารถอธิบายลักษณะสำคัญของโบราณสถานภายในอุทยานได้อย่างน้อย 5 แห่ง

หน่วยที่ 2 ภาษาพาเที่ยว จำนวน 18 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาอังกฤษพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษสำหรับการโรงแรม ภาษาอังกฤษสำหรับภัตตาคารร้านอาหาร

ภาษาอังกฤษสำหรับการบริการด้านขนส่ง และภาษาอังกฤษสำหรับการขายของที่ระลึก สำหรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้คือ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษแก่บุคลากรในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และเพื่อให้สามารถนำทักษะทางด้านภาษาอังกฤษไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในด้านการท่องเที่ยวได้

หน่วยที่ 3 ธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 12 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยว และการจัดนำเที่ยว สำหรับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว สามารถอธิบายนิยามศัพท์ด้านการท่องเที่ยวได้ อธิบายความเป็นมาของการท่องเที่ยวได้ บอกประโยชน์ของการท่องเที่ยวได้ และจำแนกผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้ ธุรกิจการท่องเที่ยว สามารถบอกความหมายของธุรกิจการท่องเที่ยวได้ บอกองค์ประกอบของธุรกิจการท่องเที่ยวได้ และอธิบายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ ส่วนการจัดนำเที่ยว สามารถอธิบายรูปแบบของการจัดนำเที่ยวได้ บอกลักษณะของการนำเที่ยวได้ จำแนกปัจจัยสำคัญในการจัดนำเที่ยวได้ และอธิบายวิธีการจัดทำรายการนำเที่ยวได้

หน่วยที่ 4 การเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 12 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ หลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี การให้บริการที่ประทับใจ และการพัฒนาบุคลิกภาพ สำหรับวัตถุประสงค์การเรียนรู้คือ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายถึงหลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี และมีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายถึง ความสำคัญและวิธีการให้บริการที่ประทับใจได้ และ ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายถึงความสำคัญของบุคลิกภาพและหลักการพัฒนาบุคลิกภาพได้

ผลการตรวจสอบ โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า

1. การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากในทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร รองลงมาคือหลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี และภาษาพาเที่ยวและ ธุรกิจท่องเที่ยว ตามลำดับ โดยด้านความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม และสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านภาษาพาเที่ยว

และด้านธุรกิจท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือ สื่อประกอบการฝึกอบรม สำหรับ ด้านหลักการเป็นผู้ประกอบการมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในเรื่องโครงสร้างหลักสูตร และ ภาพรวมทั้งหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็นสื่อประกอบการฝึกอบรม สำหรับหลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็น โครงสร้าง หลักสูตร

1.2 ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับความเหมาะสมของ โครงร่างหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากในทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดกำแพงเพชร รองลงมาคือ ธุรกิจท่องเที่ยว ภาษาพาเที่ยว และหลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี และ ตามลำดับ โดยด้านความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดกำแพงเพชร มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็น โครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร กิจกรรม การฝึกอบรม และสื่อประกอบการฝึกอบรม ด้านภาษาพาเที่ยวและด้านธุรกิจท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็นสื่อการฝึกอบรม สำหรับหลักการเป็นผู้ประกอบการที่ดี มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็น โครงสร้างหลักสูตร และภาพรวมทั้งหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในประเด็นสื่อประกอบการฝึกอบรม

2. การประเมินความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็นการประเมิน

2. แนวทางการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพ สำหรับพัฒนาบุคลากร ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรควรมีการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพ สำหรับพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

2.2 ควรมีการหารือกันว่าหน่วยงานภายในท้องถิ่นหน่วยงานใดควรเป็นเจ้าภาพหลัก เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้เป็นหลักในการประสานงานการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

2.3 ควรสนับสนุนและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในจังหวัดกำแพงเพชรที่สนใจหลักสูตร ได้นำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

2.4 ควรกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดกำแพงเพชร ได้มีส่วนรับผิดชอบ ต่อการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร เช่น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานให้บริการการศึกษา และฝึกอบรม สำนักงานท่องเที่ยว และกีฬา จังหวัดกำแพงเพชร ศูนย์ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรอาสาสมัคร เป็นต้น

2.5 ควรจัดให้มีวิทยุบัตรสำหรับผู้เข้ารับการอบรมตามความเหมาะสม และให้การ สนับสนุนในเรื่องความก้าวหน้าและการเทียบโอนหน่วยกิต ซึ่งจะเป็ปัจจัยส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ เพิ่มเติมต่อไปด้วย

2.6 ควรหาแนวทางในการสร้างและดำรงรักษาคุณภาพการฝึกอบรม เพื่อการเรียนรู้ที่ ยั่งยืน โดยอิงอยู่กับกรอบงาน การวัดผล การได้รับวิทยุบัตร การตรวจสอบ และการวิเคราะห์ ทบทวน ซึ่งควรเกิดจากการเห็นชอบร่วมกันจากคนในท้องถิ่น

2.7 สนับสนุนให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ของจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้นำความรู้ความสามารถ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง และมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นของตนเองด้วยความภาคภูมิใจ

จากผลการวิจัยทั้ง 5 โครงการในแผนงานวิจัยได้นำผลการวิจัยไปสังเคราะห์เพื่อเสนอแนว ทิศทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรในบทต่อไป